

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit de oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat vergrijzing leidt tot een grotere vraag naar zorg en dat hogere zorguitgaven bij een gelijkblijvende premie niet betaald kunnen worden.

2 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{0,122 \times \text{€ } 31.600 + \text{€ } 100}{\text{€ } 31.600} \times 100\% = 12,5\%$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de betaalde premies in het kader van de AWBZ-voorzieningen leiden tot bestedingen door bedrijven (huisvesting, personeel, medicijnen).

4 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat de hogere loonkosten de Nederlandse concurrentiepositie aantasten waardoor de export en de vraag naar arbeid afnemen.
- Een antwoord waaruit blijkt dat de hogere loonkosten de winsten van de bedrijven aantasten waardoor de bedrijven arbeid gaan vervangen door kapitaal.

5 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat er concurrentie tussen zorginstellingen ontstaat zodat die hun prijs laag willen houden en (met behoud van kwaliteit) goedkoper moeten gaan werken.

Opgave 2

6 maximumscore 6

Te beoordelen aspect:

- a Het effect van een renteverlaging op de bestedingsinflatie is correct uitgewerkt.
Te denken valt aan een afname van de besparingen / een toename van de kredietvraag waardoor de bestedingen stijgen en er overbesteding kan ontstaan.
- b Het effect van een renteverlaging op de kosteninflatie is correct uitgewerkt.
Te denken valt aan afnemende beleggingen in euro's waardoor de vraag naar euro's afneemt en de koers van de euro daalt zodat geïmporteerde goederen in prijs stijgen.

Het gekozen aspect is correct uitgewerkt.

Te denken valt aan:

- 1 Een afname van de werkgelegenheid doordat oplopende inflatie leidt tot hogere looneisen en tot hogere loonkosten (per product) zodat ondernemers arbeid gaan vervangen door machines.
- 2 Een afname van de bereidheid om te sparen doordat consumenten verdere prijsstijgingen voor willen blijven zodat er minder vermogen beschikbaar komt om te investeren.
- 3 Een afname van de koopkracht van niet-waardevaste pensioenuitkeringen doordat deze niet aangepast worden aan de gestegen prijzen.

Indien de onderdelen van de brief niet logisch op elkaar aansluiten en/of het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt van de eis

-1

Opmerking

Noteer voor elk aspect 0, 1 of 2 scorepunten:

0 → (vrijwel) geheel fout

1 → bij twijfel

2 → (vrijwel) geheel goed

Opgave 3

7 maximumscore 1

groter

Uit de verklaring moet blijken dat in 2005 de 80/20-ratio verder van 1 ligt / in 2005 de 80/20-ratio groter is dan 3,7.

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat ondernemers vergeleken met de andere groepen meer risico nemen en daardoor bij succes relatief veel kunnen verdienen / bij falen relatief weinig kunnen verdienen.

9 maximumscore 2

van de categorie looninkomen

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

inkomensaandeel hoogste quintiel: $100\% - 68\% = 32\%$

(inkomensaandeel laagste quintiel 10%)

80/20-ratio: $\frac{32\%}{10\%} = 3,2$ (overeenkomstig die van looninkomen)

10 maximumscore 2

rechts van de lorenzcurve in de figuur

Uit de verklaring moet blijken dat de inkomensverdeling van de categorie 'inkomen uit eigen onderneming' (volgens de 80/20-ratio) ongelijker is dan die van de categorie looninkomen.

Opgave 4

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat (het overschot aan) goederen waarop bedrijven zich toeleggen via export (moet) moeten worden afgezet / dat (het tekort aan) goederen waarop bedrijven zich niet toeleggen via import (moet) moeten worden verkregen.

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat door specialisatie bedrijven die goederen kunnen gaan produceren waar ze het best in zijn waardoor de productie (per hoofd) kan toenemen.

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat China goederen waarvoor veel arbeid nodig is, relatief goedkoop kan produceren en op de wereldmarkt kan aanbieden en dus vooral met die goederen zal concurreren.

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de grafiek alleen iets zegt over de relatieve inzet van kapitaal maar niets over de daarmee geproduceerde goederen.

Opgave 5

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{124,5}{1.158,1} \times 100\% = 10,8\%$$

Opmerking

Voor de berekening $100 - (67 + 7 + 9 + 6) = 11\%$ geen scorepunten toekennen.

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{47,6}{105,4} \times 100\% = 45,2\%$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

17 maximumscore 2

de werkzame jongeren en de beroepsgeschikte jongeren

Uit de toelichting moet blijken dat het aantal werkzame jongeren

procentueel minder is gestegen dan het aantal beroepsgeschikte jongeren.

18 maximumscore 2

uit statistiek 5

Uit de toelichting moet blijken dat (in alle werelddelen) het aandeel van de jongeren in de totale werkloosheid is gedaald.

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{100}{43,7} \times 85,2 \text{ miljoen} = 194,97 \text{ miljoen}$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

Opgave 6

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$0,32 \times \text{€ } 16.000 \quad \text{€ } 5.120$$

$$0,38 \times \text{€ } 14.000 \quad \text{€ } 5.320$$

$$0,42 \times \text{€ } 20.000 \quad \text{€ } 8.400$$

$$0,52 \times \text{€ } 100.000 \quad \underline{\text{€ } 52.000}$$

$$\text{€ } 70.840$$

$$\text{af: heffingskorting} \quad \underline{\text{€ } 3.000}$$

$$\text{belasting} \quad \text{€ } 67.840$$

$$\text{belastingdruk: } \frac{\text{€ } 67.840}{\text{€ } 150.000} \times 100\% = 45,2\%$$

21 maximumscore 2

ja

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat de stijging van de belastingdruk vanaf een belastbaar inkomen van € 100.000 hoger is.

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$50.000 \times (0,60 - 0,52) \times \text{€ } 50.000 = \text{€ } 200.000.000$$

Opmerking

$$\text{Ook goed rekenen: } 50.000 \times (0,479 - 0,452) \times \text{€ } 150.000 = \text{€ } 202.500.000$$

23 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Een argument waaruit blijkt dat een deel van deze mensen zich in het buitenland gaat vestigen / minder bereid is om over te werken (om de hogere belastingdruk te ontwijken).
- Een argument waaruit blijkt dat een deel van deze mensen inkomen in het zwarte circuit zal onderbrengen (om de hogere belastingdruk te ontduiken).

Opgave 7

24 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$454 \text{ miljoen} \times 1,05^4 = 552 \text{ miljoen}$ ($552 \text{ miljoen} > 545 \text{ miljoen}$)

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat reizigersvervoer per spoor splitsbaar is in individueel leverbare eenheden / mensen individueel kunnen worden uitgesloten van het gebruik van reizigersvervoer per spoor.

26 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- externe effecten

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat zonder overheidsbemoediging minder van het spoor gebruikgemaakt zou worden zodat de positieve externe effecten ervan te weinig benut zouden worden.

- beschikbaarheid vervoer

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat voldoende mobiliteit voor de economie belangrijk is zodat de overheid die voor iedereen toegankelijk / betaalbaar wil laten zijn.

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat er laagconjunctuur verwacht wordt en dat een anticyclisch begrotingsbeleid in dat geval voorschrijft dat de overheid haar bestedingen verhoogt / het financieringstekort laat oplopen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.